

ՄԱՍԻՔ

ԼՐԱԳԻՐ

Տարեկան գին 6 Արծաթ Մեդիանի.
Կեսամսեայ 3 1/2
Մեկ ծանուցումը տողին 2 դուրս է
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
տարագրութիւնները ամեն ամսոյ 1 ինչ եւ
15 ինչ կըսկսին :

Դուրս երթալիք լրագիրներուն համարուն
ծախքը առնալին վրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ ծանակ կամ որ եւ
իցէ գրութիւն ծագաւորին պիտի ուղ-
ղուի. եւ ասոնց համար ծախքը խըր-
կողին վրայ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԵՌԱՂՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Փարիզ 23 սեպտ.

« Դրոշմի թէ Պապը երկու տարուան
միջոցի մէջ Հռոմէն մեկնելու համար
դաշնագրութիւն մ'երկր է »

Փարիզ 22 սեպտ.

« Քօնօթիթիսինսէլ լրագիրը Պապ-
ընդ կառավարութեան Իտալիոյ հետ ը-
րած դաշնագրութիւնն հաւատարմով կը
յաւելուէր թէ Իտալիոյ կառավարութիւնը
Պապին երկիրները պիտի յարգէ եւ դուր-
սէն եղած որ եւ յարձակումներն արդե-
րու : Պապը ալ իր զօրքերը հեռագծեալ
պիտի վերցնէ Հռոմէն, քանի որ պա-
պական զօրաց կազմութիւնը կատարուի :
« Իտալիոյ կառավարութիւնն իր մայ-
րաքաղաքը Ֆիորենցիոյ պիտի փոխադրէ »

Թուրքի 22 սեպտ.

« Երէկ իրիկուն խռովութիւն մը
պատահեցաւ եւ ֆեղցեց Թուրքի մայրա-
քաղաքը ձայներ լսուեցան »

« Բանի մ'անձինք մեռան եւ բազմա-
թիւ անձինք վիրաւորեցան : Քաղաքը
անդորրացաւ »

« Եւսոյս 23 ին խռովութիւնները նո-
րէն սկսան եւ 24 ին համարաւեցան »

« Օտար լրագիրները կը պնդեն թէ
Պապը իր Իտալիոյ մէջ ստորագրուած
դաշնագրութիւնը պայման կը դնէ երկու
տարուան միջոցի մէջ Հռոմը պարպել »

« Իտալիա ալ կը խոստանայ Հռո-
մէական երկիրներուն չբռնել, եւ պապա-
կան կառավարութեան արարքներն ալ իր
փող տալու : Պապը ալ կը խոստանայ
Եւսոյսի յարձակումներէն պահպանել
ՂԻտալիան »

Թուրքի 23 սեպտ.

« Տերութեան պաշտօնեաներն իրենց
հրաժարականը տուին »

« Լա Մարմորոս զօրապետին յանձ-
նուեցաւ նոր պաշտօնեաներ կազմել »

Թուրքի 24 սեպտ.

« Երէկուան կռուին մէջ վաթսուս
հոգի մեռած եւ վիրաւոր կայ »

Թուրքի 26 սեպտ.

« Եւսոյսի խռովութիւնը վերահաստա-
տուեցաւ »

« Եւսոյսի պաշտօնեաները դեռ
վերջնական կերպով կազմուած չեն »

Պուրէշ 24 սեպտ.

« Ս. Երջին օրերս վեց հազար գե-
ղացիք Մոլտաւիոյ բոլոր գիւղերուն կող-
մանէ երեսփոխանութեամբ քահանանե-
րու եւ գիւղացեաներու հետ Բուկինուս-
տո գաղթին Քուզա իշխանին ազարակը,
որ կը դռնուի այս օրերս, եւ իրենց խո-
րին երախտագրութիւնը յայտնեցին իշ-
խանին՝ զերեւել բռնի աշխատութենէ ա-
կատելու եւ կալուածատէր ընելու նոր հը-
րամանադրին համար »

« Քուզա իշխանը զանոնք ընդունե-
լով՝ յորդորեց որ իրենց անցեալ վիշտերը
մոռնան եւ իրենց նախկին տեսրոյը հետ սի-
րով ստորին »

« Բանի մը շարժմէ ի վեր տիրող
քաղաքական անդորրութիւնն յանկարծ
խռովեցաւ այս շարժում »

Հռոմի կիճուալից խնդրոյն լուծմանը
համար քանի մ'ամսէ ի վեր Իտալիոյ եւ
Պապիկոյ կառավարութեան մէջ եղած
բանակցութիւնները սեպտ. 15 ին վերջա-
ցան, նոր դաշնագրութեամբ մը՝ որուն
լոյ ծանուցումը մեծ յաջողութեամբ տարած-
ուեց Իտալիոյ մէջ :

Պաշտօնագրութեան պայմանները դեռ
պաշտօնական կերպով հրատարակուած
չեն, բայց զիտաւորներն արդէն ծանօթ են :

Պապը մինչեւ երկու տարի հետք
հետ իր զօրքերն Հռոմէն պիտի հանէ :
Իտալիոյ կառավարութիւնն Հռոմը մայ-
րաքաղաք ընելու խորհրդէն ետ պիտի կե-
նայ : Պապական իշխանութիւնն հաստատ
պիտի մնայ Հռոմի մէջ, Իտալիոյ կառա-
վարութիւնն իր մայրաքաղաքը Թուրքիէն
Ֆիորենցիոյ պիտի փոխադրէ : Հռոմէն
բաժնուած եւ Իտալիոյ հետ միացեալ գա-
ւառներուն բաժնին ինկած պարագը վե-
րան պիտի առնուէ : Հռոմի դէմ թէ՛
դուրսէն եւ թէ՛ Իտալիոյ կողմէն որ եւ
յարձակում պիտի արգելու : Պապը իր
կառավարութիւնն ալ կը խոստանայ Եւսո-
րիոյ յարձակումներէն պահպանել ՂԻ-
տալիան :

Իտալիոյ մը որ երեք չորս տարիէ ի
վեր անհամբերութեամբ Հռոմն իրենց
մայրաքաղաք տեսնելու կ'սպասէին, բնա-
կանաբար խիստ դժգոհ պիտի ըլլան այս
անակնկալ դաշնագրութենէն : Ուստի
լուսամբ կը փակուի որ մեծ յաջողութեւ
եւ խռովութիւն երէ Իտալիոյ մէջ :

Պաշտօնագրութեան թուրքիէն Ֆիորէն-
ցի փոխադրութիւնն ալ երկրորդ պատճառ
մ'է Թուրքիի ժողովրդոց դժգոհութեան,
եւ արդէն հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ
սեպտ. 21 ին իրիկունը խռովայող ջոյճեր
եւ արիւնհեղութիւններ եղեր են Թու-
րքի մէջ :

Պաշտօնեանց հրաժարական տալն ալ
ծանր նշանակութիւն ունի այս պարագայ-
ներուն մէջ :

Թուրքիէն սեպտ. 18 թուով դըր-
ուած նամակ մը կըսէ թէ 1860 ին անդը-
րէն ի վեր այս նոր դաշնագրութեան չափ
կարեւոր դէպք մը տեղի չէ ունեցած Ի-
տալիոյ մէջ : Եւ կը յարէ թէ դժուարին
է այս մեծ լուրին ըրած տպաւորութիւնը
նկարագրել :

Քաղաքագէտ եւ անկողնապահ ի-
տալացիք յաճող իրողութիւն մը կը հա-
մարին այս դաշնագրութիւնն Իտալիոյ հա-
մար : Վասն զի, կըսեն, անմիջամտութեան
սկզբունքին մէկ նոր կիրառութիւնն է,
որուն շնորհիւ Իտալիոյ նոր թագաւորու-
նը կազմուեցաւ :

Ուրիշ կարեւոր նկատում մ'ալ տա
է քաղաքագիտաց աչքին, թէ Պապը
Հռոմի խնդրը միայնակ Իտալիոյ հետ
լուծելով՝ կ'օժնացնէ ուրիշ կաթողիկ

տերութեանը բրած այն պահանջումը թէ
Հռոմ ընդհանուր կաթողիկոսութեան վե-
րաբերեալ ըլլալով, Հռոմի խնդիրն ա-
ռանց բոլոր կաթողիկ տերութեանց գոր-
ծակցութեանը չկրնար լուծուիլ :

Ս. Երջին լուրերը կը ծանուցանեն,
թէ Հռոմի խնդրոյն լուծմանը վերաբեր-
եալ դաշնագրութիւնը քանի մը դադանի
պայմաններ ալ ունի, որոց ինչ ըլլալը
մարդ չգիտեր բայց ի Վարօէն կայսէն
եւ Ս. Երջին խնդիրն լուծուեալ թափաւորէն :

Ս. տեղեկութիւններն կը հասկըց-
նի որ վերջինգը հեռագրաւորութեան մէ-
ջ այն է Պապին երկու տարուան միջոցի
մէջ Հռոմէն մեկնելուն լուրը սխալ է :

Յատուցիկոյ շարժումն սպասուած
եւրոպական լրագիրներն անշուշտ աւելի
մանրամասն տեղեկութիւններ կը բերեն
մեզ այս կարեւոր դէպքին հանգամանացն
եւ թերեւ հետեւանայր վրայ :

Պապիկոյ կայսրուհին Շ. Վալպա-
հանուելուն աւելի Ուոսիոյ Բրու-
սիոյ եւ Պապիկոյ վեհապետաց իրարու
հետ տեսնուելուն լուրը կատարուի Մի-
դէն Ուոսաց Ս. Երջինայր կայսրը
Շ. Վալպաի դայերն է : Բրուսիոյ թագա-
ւորն եւ Վարօէն կայսրն ալ ժամէ ի ժամ
կ'սպասուին : Ս. տեղեկութիւնն յայտ-
նի նշան մ'է Պապիկոյ Ուոսիոյ եւ Բրու-
սիոյ մէջ եղած բարեկամական յարաբե-
րութեան, եւ տարակցոյ չկայ որ այս երեք
մեծ տերութեանց բարեկամութիւնը Ի-
տալիոյ խաղաղութեան հաստատ մնալուն
երաշխաւորութիւն մ'է :

Միգրիա՝ վերջին ժամանակներս բըռ-
նած տարրաւոր եւ կասկածոտ քաղաքակա-
նութեամբը պարեցուց իրմէ թէ՛ Պա-
պիկոյ եւ թէ՛ միւս մեծ տերութիւնները :
Եւ ասանկով միմաի միացածի պէս է հիմա
Եւրոպայի մէջ : Միգրիական Ս. օրինի
Բաթթ լրագիրը՝ որ լըրտ Բաթթիսթինի
բերանը համարուած է, կը պնդէ թէ
Պապիկոյ եւ Միգրիոյ մէջ տիրող պարզու-
թիւնն այս օրերս վերցած է եւ նորէն եր-
կու տերութիւններն իրարու մոտեցած :
Բայց Շ. Վալպաի տեսակցութիւնն ասոր
հակառակը կը հաստատէ :

Հարաւային Թիւրքի եւ Ս. Ենեթիկի
երկիրներուն մէջ պատմաբանական դաւադ-
րութիւն մը երեւան ելնելով, աւստրիա-
կան իշխանութիւնը վերջին խաղաղութեամբ
ծանրացած է յիշեալ երկիրներուն իտա-
լացի ժողովրդոց վրայ :

Թուրքիէն գաղղկական Բաթթի լրա-
գրին գրուած նամակ մը հետեւեալ տե-
ղեկութիւնները կուտայ Եւսոյսիոյ ոստի-
կանութեան տեսակցութիւնն խաղաղութեանցը
վրայ :

« Թիւրքիէն ու Ս. Ենեթիկէն եկած
լուրերը տխուր տպաւորութիւն մ'ընին
Իտալիոյ մէջ : Եւսոյսիոյ ոստիկանութիւնն
անգաղաք ձերբակալութիւն կընէ այս եր-
կու գաւառաց մէջ : Իտալիական ազգու-
թեան համակցութիւնն ունեցող որչափ
մարդ կայ՝ ամենն ալ անխոր կը բռնէ
Մանթուայի եւ Ինչպուրի բանտերը կը
զրկէ, ուսկից Եւսոյսիոյ գիտէ երբ եւ
նեղին : Վասն զի դատաւարներն քանի մը
տարի կը տեսնեն ընդհանրապէս »

« Թիւրքի եւ Ս. Ենեթիկի հայրենասի-
րաց այս դժբաղդութեան պատճառը դարձ-
եալ Մաճմինեանց են, որոց պարագը-
լուսը՝ Մաճմինի՝ առանց վրանդի մ'են-
թեալ ըլլալով՝ Իտալիոյ երիտասարդնե-
րը կախաղան կը դնէ իր դաւադրութիւնն ալ
կը հարկադրէ՝ կամ մէջ մտնելու եւ դա-
ւադրութեանց համերաշխութիւնը վրան
տանելու, կամ մ'ընէ հանդիսատես կենալու
եւ հարստահարեալ խաղաղաց աչքին ան-
փոյթ եւ ազգային բազմանոց անդադ կըն-
նայու »

« Սակայն փորձը երկար ժամանակէ
ի վեր սովորեցուցած ըլլալով էր Մաճմի-
նիի, որ իր ամենաջերմ կողմնակիցներուն
մէջ ամեն ոստիկանութեանց եւ զիտաւո-
րապէս աւստրիական ոստիկանութեան
բազմաթիւ լստեսներ կան միշտ Բայց փոր-
ձը երբեք օգուտ չէ ըրած այս անմիտ եւ
մեղաւարտ կողմնակցութեան »

« Ս. Ենեթիկէն ու Թիւրքիէն եկած
գիրքերը միարան կը հաւաստեն թէ Եւսո-
րիոյ ոստիկանութիւնը երբեք սխալած
չէ իր խաղաղութեանց մէջ : Փնտռածը
միշտ գտած է, երբոր կարմիր շապիկ, հը-
րազէն, ուսմբ եւ այլն է փնտռածը »

« Իսկ մարդոց գալով, Եւսոյսիոյ ոս-
տիկանութիւնը ոչ միայն Մաճմինեան
կուսակցութեան համախոս ճանչուած ան-
ձինքը կը բռնէ, այլ եւ պարզ պատմաբա-
նութեան կասկած տուողներուն ամենն ալ
անխոր կը բռնէ կը բանտարկէ՝ առանց
ուշ գնելու անոնց յանցաւորութեանը
կամ անմեղութեանը »

« Ս. Երանայէն գրուած նամակներ կը
հաւաստեն թէ այս ձերբակալութիւննե-
րուն պատճառը հեռագրի գործակալ մ'է
Ֆիւրէնի անուն, որ ձեռք չըլմանալով՝
շատ մարդ բերան տուեր է »

« Մանթուայի եւ Ս. Երանայի բոլոր
նամակներն համաձայն կը ծանուցանեն թէ
քաղաքական պատճառներով բռնուած
մարդոց համար ձեռք նորէն հաստատուեր
է Եւսոյսիոյ բանտերուն մէջ »

Միգրիայէն եկած վերջին լուրերն
հիւսիսայնոց մէկ քանի յաջողութիւնները
կը ծանուցանեն : Շ. Երման զօրապետն հա-
րաւայնոց Հռոմ զօրապետին բանակը զը-
նելով՝ Եթիոփիա ըսուած ամուր քաղա-
քին հարաւայնոց հետ հաղորդակցութիւ-
նը կարեւոր է : Հեռաւարտ քաղաքն անձ-
նատուր երկրէ հիւսիսայնոց, Եթիոփիայէ
հիւսիսայնոց Ս. օրինայն զօրապետն հարա-
ւայնոց ձեռք եղած Ս. օրին բերդն ա-
ռեր է, եւ հիմա Ս. օրին ըսուած ամուր
քաղաքն առնելու կը ձգնի : Ծաղիւ
վրայ ալ հիւսիսայնոց նորէն զօրացեր են :

Միգրիայի պատերազմին վերջ տուե-
լու համար նորօրինակ միջնորդութիւն մը
կը պատրաստուի այս օրերս Լոնտայի
մէջ :

Ընկերութիւն մը երկր՝ ժողովուրդէն
ստորագրութիւն կը հաւաքէ Եթիոփիայի
հիւսիսային ժողովրդեան ապրանքաց ու-
ղերձ մը զրկելու համար, որպէս զի հա-
րաւայնոց հետ հաղորդութիւն ընեն »

Միգրէն չորս հինգ հարիւր հազար լու-
սորագրութիւն հաւաքուած է, եւ կը
յուսուցուի որ դռնէ երկու միլիոնի կը հաս-

ԱԶԳԱՅԻՆ

նի ։ Ընդգրկող ամեն կողմէն ։ մանուսանդ
 դործարանւոր քաղաքներէն գունդադուռդ
 ժողովուրդ Լճնարա կը դիմեն ուղերձն
 ստորագրելու ։ Միայն բամպակ ունեցող
 վաճառականները չեն ուզեր ստորագրել ։
 վախճալով որ հաստուծիւն ըլլայն բամ
 պակն դինը կինոյ և իրենց ֆաւս կըլլայ ։

Մարտիկայէն սեպտեմբեր 25 թուով
լուր կուտան, թէ Բ. Գլխին կողմէն յա-
տուկ պաշտօնով թաւնուզ զըկաւած
Վ. սեմ. Հայտար էՖէնտիս անցիակ ուր
բախթ օր թաւնուզէն մեկնէր է Գաղղիոյ
Բաթալիոյ նաւախումբերուն հետ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երբ քաղաքի օրը օգոստոսիառ Ինք-
նակալը կայսերական թալիա շորենաւով
Գալէնտէի . քէօշը դնաց , և հոն Նարօ-
լէնոն կայսեր հօրաքենոօրդի Սիւրաթ իշ-
խանին այցելութիւնն ընդունելով սիրալիւր
մեծարանք ըրաւ անոր : Իրիկուան դէմ
ու Նորին կայսերական վեհախորհուրթիւ-
նը թարապիպի դազդեական գեսպանա-
տունն երթալով . իւր փոխադարձ այցե-
լութեամբը պատուեց Բարձր . Միւրաթի
իշխանը , և այս սուլթան առաջին կարգի
Օսմանիէ պատուանշան շնորհեց անոր :

Եսկէ տուալ ճանուցած ենք թէ օգոստոսիաւ Ինքնական Հրաման ըրաւ որ Օսմանեան կայսրութեան մէջ վաճառականութեան և լուրերու փոխադրութեան համար շոգենաւուց մեծ ընկերութիւն մը հաստատուի, և այս ընկերութեան կազմութեան հոգն ալ Օսմանեան թղթատարութեանց ընդհանուր 'վերատեսուչ Ս. Եսկեա՛հ Եփէնոփին յանձնուեցաւ:

Ըյս ընդարձակ ընկերութիւնն արդէն գործողութեան սկսաւ առայժմ քսան շոգէնաւ ունեւնալով, որոնք տարուէ տարի պիտի աւելնան :

Յիշեալ ընկերութիւնը կայսերական
հրամանաւ Ֆէվալիաի Օսմանիէ պիտի
կոչուի :

Հայտնի է որ անցեալները կայսերա-
կան բարձրագոյն հրամանաւ օսմանեան
վաճառական նաւուց դրօշակները աւերու-
թեան պատերազմական նաւերէն որոշուե-
լու համար՝ կանաչ գոյնի փոխուեցան մէ-
ջը կարմիր գունտ մը և ճերմակ մահիկ
մ'ունենայոյ :

Սախայն փորձով անսնունդով որ Տո-
փուն օդը կանաչ դրօշակը շուտով կը գու-
նատէ , կայսերական նոր հրամանաւ մը բա-
լըր օսմանեան վաճառականին նաւուց պատ-
ւէր եղաւ որ սուղին պէտ կարծիր դրօշակ
գործածեն : մէջ առ մէջ մահկնով և անոր
մէջն ալ ճերմակ աստղերով :

Թագավորն Սաղայէ պաշտօնական լըւ
բաբըն մէջ կը կորցանք Թէ տէրութեան
բարձրագոյն տառնին ըսած որոշմանը հա-
մեմատ՝ կայսերական հրամանաւ որոշուե-
ր է որ յատկացեալ տեղերէ զստ ուրիշ ու-
րէ իցէ մեղ վառօք ծախողներն և այս
պատճառաւ հրքեհէի և հասարակաց վը-
նասուց առիթ եղողները տասն և հինգ
տարի կայսերական նաւարման շլթայակապ
աշխատութեան պիտի ըլատապարտուին և
և այս որոշումն ալ տէրութեան պատ-
ժական օրինաց կարոր պիտի անդնի :

Աղբյուրական հրամանով՝

Շալքերի զինուորական հանդեսներուն ներկայ գտնուելու որոշած Լիպա Սալի փաշան՝ Սևտինի կայսերական զորաց հրամանատար անուանեցաւ Պէրիզի աստիճանաւ ։

Ապսերան Խոտախէ ըստաճ գըլ
բոցներու վերատեսուչ Ղախի վաշային
Ֆերիզի աստիճան տրուեցաւ :

Արեւիկի օրը Յոպսեէն (Լաճա) աղ-
բային Պատրիարքարանը եկած հեռագիր,
մը կը ծանուցանէ, թէ Ս. Երուսաղէմայ
նորընտիր Պատրիարք Գեր. Տ. Նոպի
Ծ. վարդապետէն ոչոյն հրաւիրակնե-
րով հանդէսէ յիշեալ քաղաքէն մեկնեն
ը. Ա. Օլոյն գալու համար:

Հետևաբար կը յուսալուի որ յառաջիկայ երկու շաբթի օրը աւսարիական շողենաւով մայրաքաղաքս կը հասնի :

Երա պատմաւորաւ մայրաքաղաքս զըր-
նուող Ս. Երուսաղէմայ վիարաններէն
Սէֆերեան Երմ. Սմիթն վարդապետար նո-
ւրն գերապատու թիւնը գինաւ որկրու հա-
մար յառկապէս շորեքշարթի օրը Եզմիր
գնալ :

Շապին Գարահիսարի նախկին Առաջնորդ Տիգրանահերոյի Գեր. Արարժապետ վարդապետը Պաղտատի առաջնորդ կարգուեցաւ ազգային Այալու թեան որդեամբը :

Կը խեղք թէ Տրապիզոնի առաջնորդ
Գեր . Մեթրովպ Ծ . վարդապետը , և
Շ ապին Գ , արահիսարի առաջնորդ Գեր .
Երբահամ վարդապետը , ՚ի խմբոյ վե-
ճակայնոց և որոշմամբ աղբային Ս , ար-
չութեան այս օրերս . Լժվիածին դա-
ցեր են Եպիսկոպոսութեան բարձր աս-
տիճանն ընդունելու :

Երկար ժամանակէ 'ի վեր ավգային
Քաղաքական ժողովոյ գլխաւոր գրադում
ներէն մէկ ելող Սշոյ խնդիրն իր վերջ
նական լուծումն առաւ անեկապ չարթու

Մ. Արապեանի վանուց վանահայրու-
թիւնը Մշտ առաջնորդութենէն բոլո-
րովն զատուելով՝ խրման Գեր. Մը-
կըտիչ վարդապետը նոյն հռչակաւոր վա-
նուց հայրութեան մէջ վերահաստատ-
ւեցաւ՝ հակառակ միաբանութեան մէկ
քանի անգամոց սրահանջմանը , որոնք՝ շնեք
զիտեր . ինչ մասնաւոր նպատակաւ՝ այս
բաժանման գէմը կը կենային, իայց իրենց
ամեն վաստօրն ու աղաջոյցներն անջօր
զատուեցան Գեր. խրմանի ձեռօք նոյն
վանքին մէջ ըլլալից ապագայ բարեկար-
գութեանց յոյսերուն քով :

Իսկ Սշոյ առաջնորդութիւնն ալ՝
ինչպէս որ արդէն յայտնի է՝ Երգ. 8.
Երեմիա Ծ.՝ վարդապետը կը վարէ և
պիտի վարէ Բաղնոյ առաջնորդութեան
հետ :

Եղգային Քաղաքական ժողովը Քրե-
ւայ նահանգի դժգոյն ազգայնոց բար-
բարոս տեղեւեկներեւ ձեռքէն կրած
տառապանաց վերջ արդեւեւ համար,
վուրջայ յառու թաքիլով մը կայսե-
լական հայրախնամ կառավարութեան
կարեկցութիւնը հայցել յիշեալ խրդ-
ձաղն ազգայնոց վրայ, և խնդրել որ ոչ
միայն յիշեալ տեղեւեկներէն մալլաքա-
ղաքս Կանտոնները վերստին իրենց գա-
ւառը չհառնան, այլ միանգամայն Քրե-
կանտոն ուրիշ հարստահարիչ տեղեր
գտելինն ալ այն երկրէն հանուելով
մալլաքաղաքս բերուին, որպէս զի խեղճ
ժողովուրդն անոնց հանապազօրեայ բռն-
նաբարութիւններէն ազատի :

Քաջայդու ենք որ աղբյուրն Ս ար-
չութեան այս աղբյուր կայսերական զԹա-
ւատ կառավարութեան լսելն ըլալով՝
Քղզադայ Հայ ժողովուրդն այսուհետեւ
հանդատող թեանն հ հեռուաւորս քիչ շատ
հարօրութեան երես հի տեսնէ :

Եղբային Եւմովց հողաբարձութիւնն
հետեւեալ նամակը զրկած է մեզ հրա-
տարակելու խնդրանք :

66 . . . Խոնքաղ իր .

« Մասիս » լրագրողը վերջինն թուով
 Հիւանդանոցի Հոգարարձուծեան ան-
 դամոց առ հասարակ Բարգաբեկան ժողո-
 վոյ հրաժարեալան ժառուցած ըլլալին ծա-
 նողանքեկող ետեւ կը յարեք, թէ ըստ

ձեզ անոնց հրաժարման « պատճառներ »
 « բուն զօրաւորագոյնքը և անմիջական դար-
 « մանի կարօտն է » Զիւնդեանոցի օր ըստ
 « օրէական պիտոյից համար Ըզգային կեդ-
 « քնական սնտուկէն աճեն աճիս վճար-
 « ւիլ խոստացուած 20 հազար դուրուշին
 « քանի մ'ամեն 'ի վեր անվճար մնալը » :

Այս վերջին խոսքերը, . . . խառնակիւ,
ձերն են, և ուղղեալ իրրև դանդաղութեամբ
լքման հոգաբարձութեան : Ներկեցեք
ուրեմն, ինչպէս որ պատիւ ունեցանք
արդէն Վաղարշական Ժողովոյ մէջ
յայտնելու, նմանապէս հաշիւ 'ի ձեռին
ձեզ ալ յայտնելիք, որ ձեր տուած ու
առած տեղեկութիւնք բոլորովն անհիմն
ու սխալ է, և թէ կեդրոնական սնտուկի
հոդմէ արուած խտատմունքն ամբողջապէս
կատարուած է մինչև ջայտոր :

Հունվարին մինչև օգոստոս վերջ կերպ
րոնական սնտուկէն և իւանդանոցի արը
ւելիք ամսականաց դուռնարը կընէ՝ 20ա
կան հազարէն՝ 160000 դուրուշ և կեդրո
նական սնտուկը մինչև օգոստոս վերջ
148 807 դուրուշ վճարած ըլլալով՝ ըսե
լ որ 8 ամսուան մէջ 160 000 դուրուշէն
միայն 11,193 դուրուշ չէ կրցել վճարել
և կամ տակէլ պարզ լստելով՝ իւր վճա
րելիք 332արաթիւքներէն 30ը և վճարել ու
միայն 2ը չէ կրցել վճարել ։

Պէտք է գիտնաք, . . . խմբագիր, որ
կեդրոնական անուակը այսօրուան օրս ա-
միսը գրեթէ 20—30 հազար ղուրուշ
մուտք և 50 հազար ղուրուշ ծախք ու-
նի, ըսել է որ կէս առ կէս բաց . և ա-
միկայ ղխոնալնուդ ու վերը ցուցուած
հաշուոյն տլ անգելիանալնուդ ետև՝ պէտք
է խոստովանիք, որ Ալմտական Հոգա-
բարձուիթիւնը՝ ամեն դժուարութեանց
յաղթելով՝ Հիւանդանոցի հոգաբար-
ձութեան տուած խոստանքը ամբող-
ջապէս կատարել է, և թէ հետեւաբար
Հիւանդանոցի հոգաբարձութեան անդա-
մոց առաւ Հրաժարականներուն « զօրա-
ւորագոյն և անսխլական դարմանի կարող »
պատճառը ուրիշ բան ըլլալու է :

Հաճեցեք, . . . խմբագիր, այս նա-
մակ առաջին թուղթն իմ հրատարակել,
և ընդունիլ մեր անկեղծ յարգանաց հա-
ւաստիքը :

14. Պրին Ելևմարից հողաբարձ
13 սեպտ. 1864 ձուլթեան
Ետենտղ պիլ Ետենտղեա
Յ. Հովուեան Գարուլթիւն
Սարաֆեան

Ելլումովից հողաբարձութեան սոցի-
նալական հրատարակած ժամանակինս՝ հարկ
կը համարինք ծանուցանել թէ մեր կողմ-
մանէ բնաւ պատճառ մը չունինք իր բրած
յայտարարութեանց անկեղծութեանը վը-
րայ տարախուսելու, այլ մանաւանդ իր
վերջին օրերս վարել սկսած պաշտօնին
մէջ ամեն դժուարութեանց յաղթելով
իւանդանոցի հողաբարձութեան բրած
խոստումն տալովնապէս կատարելու ջա-
նացը համար ալ շնորհակալ ըլլալու պար-
տաւոր կը ծանօնենք զմեզ:

Սահման աւելի շնորհակալ կըլլայինք
եթէ անցեալ հինգշաբթի օրը Քաղաքա-
կան Ժողովոյ առջև անվիջապէս և ան-
պատճառ վճարելու խոստացած 5 հազար
գումբուշն ալ մինչև ցայսօր անվճար թողած
չըլար, և սակէ դատ նամակին մէջ յիշուած
11 հազար 193 գումբուշը մինչև երէկ **20**
հազար գումբուշի երած չըլար, որ անշուշտ
Հեռանդանոցի կանոնադր մատակարար-
ութեան արդեւք մ'է, մանաւանդ մինչ-
դեռ **20 հազար գումբուշ** ամսական նը-
պատան ալ Տնտեսական խորհրդոյ առժա-
մանակեայ մէկ անօրէնութիւնն էր, որուն
անբաւական ըլլալը կարծենք նոյն իսկ Լե-
վոնից հոգարարձութիւնն ալ մեզի հետ կը
խոստովանի, քանի որ այդ **20 հազարէն** դատ
հազիւ **5—6 հազար գումբուշ** ամսական
մուտք ունի հիւանդանոցը, և որուն ներ-
կայ վիճակին մէջ ամիսը երսուն հազար
գումբուշ չըլաւեր:

Բայց մենք այս և ուրիշ շատ իրա-
ւացի նկատումներ մեկտեղ թողով, կրնանք
պատասխանել Ելումտից պատու արժա-

Հողաբարձութեան թէ իր այս յայտա-
բարձութեանց հախառակը՝ այսինքն ամնէ
ամիս կեդրոնական սնտուկէն հիւանդա-
նոցի Հողաբարձութեան յանձնուելիք ու
բոշաւ դումարին կանոնադրապէս չվճ-
ճարուելուն յայտարարութիւնը՝ նոյն իսկ
հիւանդանոցի Հողաբարձութեան անդամ
ներէն մէկունն է, որ մեղի համար Նշումայեց
Հողաբարձութեան անդամներուն չափ
վատահոլութեան արժանի է, և հետեւարար
մեղի առւած տեղեկութեան բոլորովին ան-
հիմն կողմնէն սխալ ըլլալուն պատասխան
նշառութիւննոր մեկն միտադրեալ երեւոյ

Ըստ մեզ, եթե ջաւալի կէտ մը կայ, Ելլումից հոգարարձուծեան ազգային կեդրոնական սնտուկին կացութեան վրայ ըրած ողորմելի նկարագիրն է, որուն մէջ չէր իյնալ անշուշտ, եթէ Ելլումից հոգարարձուծիւնն՝ իր պաշտօնին կանչուած օրէն 'ի վեր' վանքերէն և եկեղեցիներէն յատկացեալ 140000 ղուրուշի չափ Բան չէլերիա անուամբ ստուրն հաւաքելու փոյթ տարած ըլլար, եթէ 75 դուրուշի ազգային տրոյթ երբհաշիւէն մնացած 150 հալար դուրուշի մօտ դուժմար չհաւաքելու փոյթ տարած ըլլար, և ըսենք նաև՝ եթէ ազգին ունեցած պահանջները մինչև յայսօր հաւաքելու փոյթ տարած ըլլար...

Դռանց ասանց՝ կը թուի մեղ թէ ագ-
գային մնողներն 20—30 հազար զուրու-
շի մուտքը՝ միայն անցադրատան և նշան-
առու թեան հասցի ըլլալու է, ինչպէս որ
Տնտեսական խորհրդոյ տարեկան հաշուե-
կըսէն կրցած ենք խոնդեկանալ . և Ելու-
մտից հոգաբարձութեան պարտքն էր իր
կօշմանը համարադաստիմանող տուրքերը
հաւարել և ագգային երեւմտից հաւա-
սարակչութեանը որ և իցէ կերպով ար-
գելք չըլլալ, որուն անվճարական հետեան-
քէն և կկնայ ըլլալ թէ՛ հիւանդանոցի հո-
գաբարձութեան հրաժարումը, և թէ՛
ագգային անհրաժեշտ ծախուց անվճար
մնայ .

« . . . խմբագիր .

Ճամանակի վերջին թուոյն մէջ հը-
րատարակուած ըլլալով թէ « Ազգային
կեդրոնական անտուկի դանձապետ Մով-
սեան Մկրտիչ արայի համար Էջած ամ-
բաստանութիւնները քննուելով՝ անոնց
անտեղի ըլլալը ապացուցուեր էր կը պար-
տաւորիմ հրապարակաւ հերքել յիշեալ
թերթին այս յայտարարութիւնը, պիտե-
լով թէ ազգային կեդրոնական անտուկի
տուեմաներէրու մասին յայտած կասկած-
ներս երբեք անհիմն եղած չեն, ըստ ո-
րում ամբաստանութիւնը ապացուցանե-
լու կարող եղած ըլլալ կրկին և կրկին
յայտած եմ ազգային վարչութեան Բա-
ղըրական ժողովոյ, որն որ Մեծ Ֆրէնկ-
եան Հօգիւր էջէնաթի տեսչութեամբ հա-
շիւներն ամեն պարագայիւք քննելու տը-
նօրէնութիւն ըրած է, և այս քննութիւ-
նրն ալ դեռ սկսած անդամ չէ :

1864 *uluyun* . 46

Թ. Պէկեան »

Վանի մը շարժութի 'ի վեր Իզմիրի
թերթերը և ինյարաքաղաքիս հանդէսներ
ընէ ունանք տխուր վեճի մը արձագանք եւ
զոճ են , զայլթակդարան և արդափնաս վե
ճի մը՝ որուն առարկաներն են երկու
զմիւրանացի քահանայք , ԵրԺ . Տ . Յա
կոբ Աղայանցի քահանայն և ԵրԺ . Տ . Յոհան
նէս Ղալիլճեան :

Այս դժբաղդ վեճը՝ որուն պատճառաւ Իզմիրի արդոյ հայ հասարակութիւնը երկու իրմբ բաժնուած է, ծագումն առած է նախ մայրաքաղաքիս պարբերական թերթերէն մէկուն մէջ Տ. Յակոբ Պապապանեանի դէմ հրատարակուած ամբաստանական նամակէ մը՝ որուն դէմ բազմաթիւ գովառնացի ազգայինք որոյրեք լով խնդիրը մինչև տեղահան կառավարութեան ատենը երած է Ե. Սիւն կողմանէ Տ. Յակոբ քահանայն հակառակորդները՝ որոնց կերելի թէ գլխաւորն էրէն մէկն է Տ. Յօհաննէս Զիվեճեան յիշեալ քահանայն դէմ հրատարակուած ամբաստանութիւնները կերպով մը հաստատելու ելան Արշալուսոյ միջոցաւ և հետևարար Իզմիրի ժողովուրդը Տ. Յ.

Կ թիւ 1—12	Հայ.	—	5
Հոգաւոր (կուսակց.)	Ինք.	66—68	Կ. ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ